

JOSEF BASS
ur. 1923; Lublin

STRESZCZENIE RELACJI MÓWIONEJ

Josef Bass wspomina dzieciństwo w przedwojennym Lublinie, dom rodzinny przy ulicy Żmigród 5 oraz mieszkających tam sąsiadów – rodziny Grende, Sztrasbergerów, Tenkinów oraz Zakrojczyków. Opowiada o swoich rodzicach - Jechielu i Cyporze Bass, o dziadkach ze strony matki których odwiedzał jako dziecko w Wojśławicach, o dwóch starszych siostrach – Hance i Balbinie oraz o siostrze bliźniaczce – Heli. W relacji mowa o nauce języka starohebrajskiego i modlitw w chederze oraz o gimnazjum Glasberga, do którego chodził aż do wybuchu II wojny światowej. Dużo miejsca poświęca interesowi ojca, który importował węgiel ze Śląska i miał składy węgla na Żmigrodzie. Josef Bass mówi o młodzieżowej organizacji syjonistycznej – Hanoar Hacijoni, do której zapisał się jako młody chłopak, a także o innych partiach i organizacjach politycznych, które funkcjonowały w przedwojennej Polsce.

Relacja dotyczy również okresu II wojny światowej i okupacji niemieckiej w Lublinie. Josef Bass wspomina bombardowanie Lublina i pożar katedry, wjazd czołgów oraz wejście żołnierzy niemieckich do miasta, których widział idących gęsiego ulicą Zamojską. W pamięci zapisał się szczególnie jeden Niemiec, który przyszedł na podwórko szukając wody i ostrzegł ich, aby uciekali, „bo za dwa tygodnie przyjdą ludożercy”. Josef Bass pamięta rabowanie majątków żydowskich przez Niemców, którzy zabierali wszystko co się dało i składowali to w kinie Corso. Dużo miejsca poświęca wielkiej łapance zorganizowanej 19 czerwca 1940 roku, w święto Bożego Ciała, kiedy to Niemcy aresztowali ponad 800 osób wychodzących z kościoła.

Dalsza część relacji dotyczy ucieczki z Lublina w maju 1941 roku, przeprawy przez wschodnią granicę, aresztowania przez Rosjan i osadzenia w więzieniu Brygidek we Lwowie. Josef Bass opowiada o przesłuchiowaniach, o wydostaniu się z więzienia, kiedy Niemcy zbliżali się już do Lwowa, przejściu aż pod granicę perską i zamieszkaniu w Namanganie w Uzbekistanie.

W relacji mowa także o powojennych losach – odnalezieniu dwóch sióstr, powrocie do Polski w 1946 roku, wizycie w Lublinie, krótkim pobycie we Wrocławiu i w Wałbrzychu, wyjeździe do Paryża, a stamtąd do Izraela.

Data i miejsce nagrania	2006-11-14, Ramat Gan
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Autor streszczenia	Maria Radek
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"